Betegjogok

A vÃ¡randÃ³ssÃ¡g nem betegsÃ©g Ã©s a szÃ¼lÃ©s is Ã©lettani, termÃ©szetes folyamat. Mindezek ellenÃ©re, amikor orvosi ellÃ¡tÃ¡srÃ³l van szÃ³, akkor mind a vÃ¡randÃ³s, mind a szÃ¼lõ anyÃ¡ra ugyanÃºgy vonatkozik a betegjogi tÃ¶rvÃ©ny, mint bÃ¡rmely mÃ¡s ellÃ¡tottra. Az 1997. Ã©vi CLIV. tÃ¶rvÃ©ny az egÃ©szsÃ©gÃ¼gyrõl II. fejezete tartalmazza a betegek jogait Ã©s kÃ¶telezettsÃ©geit. CÃ©lszerû ismernÃ¼nk aÂ tÃ¶rvÃ©nyt, Ã©s Ã-gy jogainkat, kÃ¶telezettsÃ©geinket is, Ã©s ha kell, Ã©ljÃ¼

A szÃ¼lÃ©s kapcsÃ¡n kulcsfontossÃ¡gÃº a tÃ¶rvÃ©ny azon pontja, amely szerint â€žA szÃ¼lõ nõnek joga van arra, hogy az Ã¡ megjelÃ¶lt nagykorÃº szemÃ©ly a vajÃºdÃ¡s Ã©s a szÃ¼lÃ©s alatt folyamatosan vele lehessen, a szÃ¼lÃ©st kÃ¶vetõen pedig hogy - amennyiben ezt az õ vagy Ãºjszülött egÃ©szsÃ©gi Ã¡llapota nem zÃ¡rja ki - ÃºjszülöttjÃ©vel egy helyisÃ©gben helyezzÃ©k el."

Ã–sszeÃ¡llÃ-tÃ¡sunkban a tÃ¶rvÃ©nyben foglaltak magyarÃ¡zatÃ¡t adjuk kÃ¶zre. A cikk tovÃ¡bbi rÃ©szÃ©t a SzÃ³szÃ³lÃ³ AlapÃ honlapjÃ¡rÃ³l vettÃ¼k Ã¡t.

A betegek jogai Ã©s kÃ¶telezettsÃ©gei

Az egÃ©szsÃ©gÃ¼gyi ellÃ¡tÃ¡shoz valÃ³ jog

A betegnek alapvetõen joga van az egÃ©szsÃ©gi Ã¡llapota Ã¡ltal indokolt, megfelelõ folyamatosan hozzÃ¡fÃ©rhetõ Ã©s megkÃ¼lÃ¶nbÃ¶ztetÃ©s nÃ©lkÃ¼li egÃ©szsÃ©gÃ¼gyi ellÃ¡tÃ¡shoz. Megfelelõ az ellÃ¡tÃ¡s, ha az adott egÃ©szsÃ©gÃ¼gyi szolgÃ¡ltatÃ¡sra vonatkozÃ³ szakmai Ã©s etikai szabÃ¡lyok megtartÃ¡sÃ¡val tÃ¶rtÃ©nik. Folyamatosan hozzÃ¡fÃ©rhetõ az ellÃ¡t amennyiben az egÃ©szsÃ©gÃ¼gyi ellÃ¡tÃ³rendszer napi 24 Ã³rÃ¡n keresztÃ¼l igÃ©nybevehetõ. (Ez nem azt jelenti, hogy minden egyes egÃ©szsÃ©gÃ¼gyi szolgÃ¡ltatÃ³ minden idõben elÃ©rhetõ, hanem azt, hogy a beteg a szÃ¼ksÃ©ges ellÃ¡tÃ¡st idõben meg kell, hogy kapja.) Az ellÃ¡tÃ¡s megkÃ¼lÃ¶nbÃ¶ztetÃ©s nÃ©lkÃ¼li, ha nem tÃ¶rtÃ©nik hÃ¡trÃ¡nyos megkÃ¼lÃ¶nbÃ a betegek kÃ¶zÃ¶tt tÃ¡rsadalmi helyzetÃ¼k, politikai nÃ©zeteik, szÃ¡rmazÃ¡suk, nemzetisÃ©gÃ¼k, vallÃ¡suk, nemÃ¼k, szexuÃ¡lis irÃ¡nyultsÃ¡guk, koruk, csalÃ¡di Ã¡llapotuk, testi vagy Ã©rtelmi fogyatÃ©kossÃ¡guk, kÃ©pzettsÃ©gÃ¼k Ã©s minden e az egÃ©szsÃ©gi Ã¡llapotukkal Ã¶ssze nem fÃ¼ggõ okok alapjÃ¡n.

Az egÃ©szsÃ©gÃ¼gyi ellÃ¡tÃ¡s Magyarországon nem ingyenes. Akinek van egÃ©szsÃ©gbiztosÃ-tÃ¡sa, annak az ellÃ¡tÃ¡sÃ© esetek tÃ¶bbsÃ©gÃ©ben nem kell fizetnie. Azonban vannak olyan ellÃ¡tÃ¡sok, amit rÃ©szben vagy teljes egÃ©szÃ©ben a bete kell kifizetnie (pl. bizonyos fogÃ¡szati kezelÃ©sek, Ã¡polÃ¡si osztÃ¡lyon tÃ¶rtÃ©nõ gondozÃ¡s, szÃ©pÃ©szeti mûtÃ©tek stb.) Az valamely ellÃ¡tÃ¡sÃ©rt fizetni kell, minden esetben elõre kÃ¶zlik a beteggel.

Minden betegnek joga van sÃ¼rgõs szÃ¼ksÃ©g esetÃ©n az Ã©letmentõ, illetve a sÃºlyos vagy maradandÃ³ egÃ©szsÃ©gkÃ¡rosodÃ¡s megelõzÃ©sÃ©t biztosÃ-tÃ³ ellÃ¡tÃ¡shoz, valamint fÃ¡jdalmÃ¡nak csillapÃ-tÃ¡sÃ¡hoz Ã©s szenvedÃ© enyhÃ-tÃ©sÃ©hez. A sÃ¼rgõs szÃ¼ksÃ©g esete akkor Ã¡ll fent, ha azonnali egÃ©szsÃ©gÃ¼gyi ellÃ¡tÃ¡s hiÃ¡nyÃ¡ban a beteg kÃ¶zvetlen Ã©letveszÃ©lybe kerÃ¼lne, illetve sÃºlyos vagy maradandÃ³ egÃ©szsÃ©gkÃ¡rosodÃ¡st szenvedne. Ilyen helyzetbe betegnek meg kell kapnia a szÃ¼ksÃ©ges ellÃ¡tÃ¡st akkor is, ha nem tudja igazolni, hogy biztosÃ-tott (nincsen nÃ¡la tÃ©bÃ© kÃ¡rtya).

A betegnek ahhoz is joga van, hogy ellÃ¡tÃ¡sÃ¡t az Ã¡ltala vÃ¡lasztott orvos vÃ©gezze. Azonban a szabad orvosvÃ¡lasztÃ¡s feltÃ©tele, hogy az megfeleljen a beteg egÃ©szsÃ©gi Ã¡llapota Ã¡ltal indokolt szakmai kÃ¶vetelmÃ©nyeknek, a beteg is valamin az orvos is jogosult legyen az ellÃ¡tÃ¡sra, illetve annak elvÃ©gzÃ©sÃ©re. Amennyiben a beteg fekvõbeteg-ellÃ¡tÃ³ intÃ©zmÃ©n vÃ¡laszt orvost, tekintettel kell lennie az intÃ©zmÃ©ny ellÃ¡tÃ¡si rendjÃ©re. A beteg kÃ©rheti egy mÃ¡sik orvos Ã¡ltal tÃ¶rtÃ©nõ megvizsgÃ¡lÃ¡sÃ¡t is.

Elõfordulhat, hogy a szÃ¼ksÃ©ges ellÃ¡tÃ¡sra nagyobb az igÃ©ny, mint amit az adott intÃ©zmÃ©nyben teljesÃ-teni kÃ©pesek. Ebben az esetben â€“ ha erre mÃ³d van â€“ ajÃ¡nlani kell a betegnek egy mÃ¡sik intÃ©zmÃ©nyt, ahol a beavatkozÃ¡st hosszabb vÃ¡rakozÃ¡s nÃ©lkÃ¼l el tudjÃ¡k vÃ©gezni, vagy pedig vÃ¡rÃ³listÃ¡ra kell helyezni. A vÃ¡rÃ³lista hatÃ¡rozza meg, hogy a betege milyen sorrendben juthatnak a megfelelõ ellÃ¡tÃ¡shoz. Amennyiben a beteg vÃ¡rÃ³listÃ¡ra kerÃ¼l, akkor tÃ¡jÃ©koztatÃ¡st kell kapnia annak okÃ¡rÃ³l, vÃ¡rhatÃ³ idõtartamÃ¡rÃ³l Ã©s esetleges kÃ¶vetkezmÃ©nyeirõl. A vÃ¡rÃ³listÃ¡n a sorrend kialakÃ-tÃ¡sa egysÃ©ges, ellenõrizhetõ, nyilvÃ¡nossÃ¡gra hozott szakmai szempontok szerint, a vÃ¡rÃ³listÃ¡n szereplõ betegek egÃ©szsÃ©gi Ã¡llapota Ã¡ltal indokoltan Ã©s hÃ¡trÃ¡nyos megkÃ¼lÃ¶nbÃ¶ztetÃ©s nÃ©lkÃ¼l (pl. a beteg anyagi helyzete, lakÃ³helye, nemzetisÃ©gi hovatartozÃ¡sa stb.) tÃ¶rtÃ©nik. A vÃ¡rÃ³listÃ¡val kapcsolatos kÃ©rdÃ©seivel vagy kÃ©telyeivel a beteg kezelõorvosÃ¡hoz illetõleg a betegjogi kÃ©pviselõhÃ¶z fordulhat.

Az emberi mÃ©ltÃ³sÃ¡ghoz valÃ³ jog

A beteg az emberi mÃ©ltÃ³sÃ¡ghoz valÃ³ joga alapjÃ¡n soha sem tekinthetõ a gyÃ³gyÃ-tÃ¡s puszta tÃ¡rgyÃ¡nak. A kÃ³rhÃ¡z nem bÃ¶rtÃ¶n. Az ellÃ¡tÃ¡s sorÃ¡n a beteg jogainak gyakorlÃ¡sÃ¡ban csak az egÃ©szsÃ©gi Ã¡llapota Ã¡ltal indokolt ideig Ã©s mÃ©rt korlÃ¡tozhatÃ³. Az ellÃ¡tÃ³k kÃ¶telesek tekintettel lenni a beteg szemÃ©remÃ©rzetÃ©re, ezÃ©rt ruhÃ¡zatÃ¡t csak a szÃ¼ksÃ©g idõre Ã©s szakmailag indokolt mÃ©rtÃ©kben tÃ¡volÃ-thatjÃ¡k el. A beteget csak mÃ©ltÃ¡nyolhatÃ³ okbÃ³l Ã©s ideig szabad vÃ¡rakoztatni. Amennyiben Ã–n Ãºgy Ã©rzi, hogy emberi mÃ©ltÃ³sÃ¡gÃ¡ban megsÃ©rtettÃ©k, forduljon a betegjogi kÃ©pviselõh

A kapcsolattartÃ¡s joga

A kÃ³rhÃ¡z nem zÃ¡rt intÃ©zmÃ©ny! HozzÃ¡tartozÃ³ival, barÃ¡taival a beteg Ã-rÃ¡sban vagy szÃ³ban (telefonon) kapcsolatot tarthat Ã©s lÃ¡togatÃ³kat fogadhat. A kapcsolattartÃ¡snak csak az intÃ©zmÃ©ny feltÃ©telei, a betegtÃ¡rsak jogai Ã©s a betegell rendje szabhat korlÃ¡tokat. A kapcsolattartÃ¡s rÃ©szletes szabÃ¡lyait az intÃ©zmÃ©ny hÃ¡zirendje tartalmazza. A kÃ³rhÃ¡znak gondoskodnia kell arrÃ³l, hogy a beteg felvÃ©telekor megismerhesse a hÃ¡zirendet. KiskorÃº gyermeknek Ã©s a sÃºlyos Ã¡llapotÃº betegnek joga van ahhoz, hogy egy szemÃ©ly â€“ a betegellÃ¡tÃ¡st nem zavarva â€“ Ã©jjel-nappal mellette tartÃ³zko HasonlÃ³kÃ©ppen a szÃ¼lõ nõ megjelÃ¶lhet egy olyan nagykorÃº szemÃ©lyt, aki a vajÃºdÃ¡s Ã©s a szÃ¼lÃ©s sorÃ¡n folyama mellette lehet.

A beteg megtilthatja azt, hogy gyÃ³gykezelÃ©sÃ©nek tÃ©nyÃ©t vagy a kezelÃ©sÃ©vel kapcsolatos egyÃ©b informÃ¡ciÃ³t mÃ¡s feltÃ¡rjÃ¡k. (PÃ©ldÃ¡ul, ha nem akarja, hogy bÃ¡rki is megtudja azt, hogy Ã–n a kÃ³rhÃ¡zban fekszik, akkor â€“ kivÃ©teles esete eltekintve â€“ az intÃ©zmÃ©ny harmadik szemÃ©llyel mÃ©g a benntartÃ³zkodÃ¡s tÃ©nyÃ©t sem kÃ¶zÃ¶lheti.)

Ã–nnek joga van az egÃ©szsÃ©gÃ¼gyi intÃ©zmÃ©nyt elhagyni, ha ezzel mÃ¡sok testi Ã©psÃ©gÃ©t, egÃ©szsÃ©gÃ©t nem ve Amennyiben Ãºgy dÃ¶nt, hogy a kÃ³rhÃ¡zi kezelÃ©sÃ©nek befejezÃ©se elõtt elhagyja az intÃ©zmÃ©nyt, kÃ©rjÃ¼k tudassa

szÃ¡ndÃ©kÃ¡rÃ³l a kezelõorvosÃ¡t! (Ha elÃ©gedetlen az ellÃ¡tÃ¡sÃ¡val, vagy valami sÃ©relem Ã©rte Ã©s ezÃ©rt akar elmenni, elõtt keresse fel a betegjogi kÃ©pviselõt! Ã‰s ne feledje, jogÃ¡ban Ã¡ll kÃ©rnie mÃ¡s egÃ©szsÃ©gÃ¼gyi intÃ©zmÃ©nybe tÃ¶rt Ã¡thelyezÃ©sÃ©t is!)

A tÃ¡jÃ©koztatÃ¡shoz valÃ³ jog

Ã–nnek joga van ahhoz, hogy kezelõorvosÃ¡tÃ³l rÃ©szletes tÃ¡jÃ©koztatÃ¡st kapjon:

- egÃ©szsÃ©gi Ã¡llapotÃ¡rÃ³l, beleÃ©rtve ennek orvosi megÃ-tÃ©lÃ©sÃ©t is,
- a javasolt vizsgÃ¡latokrÃ³l, beavatkozÃ¡sokrÃ³l,
- a javasolt vizsgÃ¡latok, beavatkozÃ¡sok elvÃ©gzÃ©sÃ©nek, illetve elmaradÃ¡sÃ¡nak lehetsÃ©ges elõnyeirõl Ã©s kockÃ¡zatai
- a vizsgÃ¡latok, beavatkozÃ¡sok elvÃ©gzÃ©sÃ©nek tervezett idõpontjairÃ³l,
- dÃ¶ntÃ©si jogÃ¡rÃ³l a javasolt vizsgÃ¡latok, beavatkozÃ¡sok tekintetÃ©ben,
- mÃ¡s lehetsÃ©ges eljÃ¡rÃ¡sokrÃ³l, mÃ³dszerekrõl,
- az ellÃ¡tÃ¡s folyamatÃ¡rÃ³l Ã©s vÃ¡rhatÃ³ kimenetelÃ©rõl,
- az egyes vizsgÃ¡latok, beavatkozÃ¡sok eredmÃ©nyÃ©rõl,
- a tovÃ¡bbi ellÃ¡tÃ¡sokrÃ³l,
- a javasolt Ã©letmÃ³drÃ³l, valamint
- megtudhatja az ellÃ¡tÃ¡sban kÃ¶zvetlenÃ¼l kÃ¶zremûkÃ¶dõ szemÃ©lyek nevÃ©t, szakkÃ©pesÃ-tÃ©sÃ©t Ã©s beosztÃ¡sÃ¡t.

A tÃ¡jÃ©koztatÃ¡snak Ã©rthetõnek kell lennie. Ha valamit nem Ã©rtett, valamiben bizonytalan vagy Ãºjabb problÃ©mÃ¡k merÃ¼l fel, ellÃ¡tÃ¡sa sorÃ¡n bÃ¡rmikor kÃ©rdezze meg orvosÃ¡t, Ã¡polÃ³jÃ¡t. A kÃ©rdÃ©sek az Ã–n gyÃ³gyulÃ¡sÃ¡t Ã©s az orvos tÃ¡jÃ©kozÃ³dÃ¡sÃ¡t segÃ-tik, ezÃ©rt ne Ã©rezze kellemetlennek, mÃ©g akkor sem, ha Ãºgy Ã©rzi, nehÃ©z pontosan megfogalmazni az Ã–nt Ã©rdeklõ problÃ©mÃ¡kat. JÃ³, ha elõre kÃ©szÃ¼l az orvossal valÃ³ talÃ¡lkozÃ¡sra. Esetleg mÃ©g otthon Ã-rja fel az Ã–nt kÃ©rdÃ©seket, az aggasztÃ³ tÃ¼neteket, egyszÃ³val mindent, amit fontosnak tart megtudni vagy elmondani. Nagyon fontos dologrÃ³l, az egÃ©szsÃ©gÃ©rõl van szÃ³, ne szÃ©gyellje elmondani panaszait, fÃ©lelmeit! Ne vegye zaklatÃ¡snak, az orvos kÃ©rdÃ©seit! A gyÃ³gykezelÃ©se szempontjÃ¡bÃ³l nagyon fontos lehet az olyan informÃ¡ciÃ³ is, aminek Ã–n nem tulajdonÃ-t jelentõsÃ©get.

A tÃ¡jÃ©koztatÃ¡shoz nem csak a tiszta tudatÃ¡llapotÃº felnõttnek van joga, hanem minden betegnek, aki kapcsolatba tud lÃ©pni a kÃ¶rnyezetÃ©vel. Gyermekek, korlÃ¡tozott tudatÃ¡llapotÃº felnõttek esetÃ©ben a tÃ¡jÃ©koztatÃ¡skor figyelembe kell venni a beteg Ã©letkorÃ¡t, szellemi Ã©rettsÃ©gÃ©t, pszichÃ©s Ã¡llapotÃ¡t. Amennyiben a beteg csak rÃ©szben, vagy egyÃ¡ltalÃ¡n nem tÃ¡jÃ©koztathatÃ³, akkor a teljes kÃ¶rû tÃ¡jÃ©koztatÃ¡st annak a szemÃ©lynek kell megadni, aki a beteg helyett jogosult az orvosi kezelÃ©sekre vonatkozÃ³ dÃ¶ntÃ©seket meghozni.

TermÃ©szetesen ahhoz is joga van, hogy ne tÃ¡jÃ©koztassÃ¡k. Amennyiben nem kÃ©r tÃ¡jÃ©koztatÃ¡st, vagy nem mindenrõl akar tudni, akkor ezt elõre kÃ¶zÃ¶lje az orvosÃ¡val!

Ã–nrõl a gyÃ³gykezelÃ©se sorÃ¡n a legkÃ¼lÃ¶nbÃ¶zõbb adatokat tartalmazÃ³ egÃ©szsÃ©gÃ¼gyi dokumentÃ¡ciÃ³ (tehÃ¡t nem zÃ¡rÃ³jelentÃ©s) kÃ©szÃ¼l. Ã–nnek joga van ebbe a dokumentÃ¡ciÃ³ba betekinteni, illetve â€“ sajÃ¡t kÃ¶ltsÃ©gÃ©re â€“ mÃ¡solatot kÃ©szÃ-ttetni. Amennyiben a dokumentÃ¡ciÃ³ban hibÃ¡s vagy olyan bejegyzÃ©st talÃ¡l, amivel nem Ã©rt egyet, joga van azt kijavÃ-ttatni. (Ilyen esetben a kifogÃ¡solt bejegyzÃ©snek is olvashatÃ³nak kell maradnia.)

Az Ã¶nrendelkezÃ©shez valÃ³ jog

A beteget is megilleti az Ã¶nrendelkezÃ©shez valÃ³ jog. Bizonyos tÃ¶rvÃ©nybe foglalt kivÃ©telektõl eltekintve Ã–n dÃ¶nti el, hogy a javasolt beavatkozÃ¡sokat elvÃ©gezzÃ©k-e avagy sem. Az Ã–n beleegyezÃ©sÃ©nek tÃ©vedÃ©stõl, megtÃ©vesztÃ©stõl, fenyegetÃ©s kÃ©nyszertõl mentesnek kell lennie, Ã©s megfelelõ tÃ¡jÃ©koztatÃ¡son kell alapulnia. A beleegyezÃ©sÃ©t bÃ¡rmikor visszavonhatja. (Azonban, ha a beleegyezÃ©sÃ©t alapos ok nÃ©lkÃ¼l vonja vissza, a felmerÃ¼lt kÃ¶ltsÃ©geket kifizettethetik Ã–nnel!) Arra is van lehetõsÃ©ge, hogy megjelÃ¶ljÃ¶n egy felnõtt szemÃ©lyt (helyettes dÃ¶ntÃ©shozÃ³), aki jogosult a beleegyezÃ©s illetve a visszautasÃ-tÃ¡s jogÃ¡t Ã–n helyett gyakorolni. A helyettes dÃ¶ntÃ©shozÃ³ megnevezÃ©sÃ©nek formai kÃ¶vetelmÃ©nyeinek vannak, rendelkezni lehet:

- sajÃ¡t kezûleg Ã-rt Ã©s alÃ¡Ã-rt, vagy

- gÃ©ppel (mÃ¡s szemÃ©ly Ã¡ltal) leÃ-rt, sajÃ¡t kezûleg is Ã©s kÃ©t tanÃº Ã¡ltal is alÃ¡Ã-rt (a tanÃºk lakcÃ-mÃ©nek is szerepelnie vagy

- kÃ¶zjegyzõ Ã¡ltal szerkesztett okiratban, vagy

- Ã-rÃ¡skÃ©ptelensÃ©ge esetÃ©n szÃ³ban, kÃ©t tanÃº elõtt (nyilatkozatÃ¡t rÃ¡vezetik a kÃ³rlapjÃ¡ra, amit a tanÃºk alÃ¡Ã-rnak).

- Ha Ã–n Ã¡tmenetileg vagy tartÃ³san olyan Ã¡llapotba kerÃ¼lt, hogy az orvosi kezelÃ©seire vonatkozÃ³ dÃ¶ntÃ©seket nem kÃ©pes meghozni, Ã©s korÃ¡bban helyettes dÃ¶ntÃ©shozÃ³t sem nevezett meg, akkor az EgÃ©szsÃ©gÃ¼gyi tÃ¶rvÃ©nyben fel mÃ³don, kÃ¶zeli hozzÃ¡tartozÃ³ja (elsõsorban az Ã–nnel egy hÃ¡ztartÃ¡sban Ã©lõ hÃ¡zastÃ¡rsa, nagykorÃº gyermeke, szÃ¼lõje stb.) jogosult a dÃ¶ntÃ©sek meghozatalÃ¡ra. A hozzÃ¡tartozÃ³ dÃ¶ntÃ©se semmikÃ©ppen sem Ã©rintheti hÃ¡trÃ¡nyosan az Ã–n egÃ©szsÃ©gi Ã¡llapotÃ¡t.

Amennyiben Ã–n olyan kezelÃ©st utasÃ-t vissza, aminek elmaradÃ¡sa sÃºlyos vagy maradandÃ³ kÃ¡rosodÃ¡st eredmÃ©nyezhet, akkor az elutasÃ-tÃ¡st â€“ a fenti formai kÃ¶vetelmÃ©nyeknek megfelelõen â€“ Ã-rÃ¡sba kell foglalnia. Felnõtt, belÃ¡tÃ¡si kÃ©pes birtokÃ¡ban lÃ©võ beteg visszautasÃ-that Ã©letmentõ vagy Ã©letmeghosszabbÃ-tÃ³ kezelÃ©st is. Ezt csak akkor teheti, ha olyan gyÃ³gyÃ-thatatlan betegsÃ©gben szenved, amely rÃ¶vid idõn belÃ¼l halÃ¡lhoz vezet. (Ha ilyen dÃ¶ntÃ©st hozott, javasoljuk, keresse meg a betegjogi kÃ©pviselõt!)

Ã–nnek lehetõsÃ©ge van arra is, hogy mÃ©g belÃ¡tÃ¡si kÃ©pessÃ©ge birtokÃ¡ban rendelkezzÃ©k orvosi kezelÃ©sÃ©rõl arra az amikor Ã¡llapota miatt ezt mÃ¡r nem tudja megtenni. (Ezt a rendelkezÃ©st â€œÃ©lõ vÃ©gakaratnakâ€• nevezik.) Amennyiben hatÃ¡rozott elkÃ©pzelÃ©se van arrÃ³l, hogy Ã©lete vÃ©gÃ©n, amikor mÃ¡r Ã¶ntudatlan Ã¡llapotban van, milyen kezelÃ©seket nem kÃ¡vÃ¡nna magÃ¡nak (pl. ÃºjraÃ©lesztÃ©s, gÃ©pi lÃ©legeztetÃ©s, operÃ¡ciÃ³, mestersÃ©ges tÃ¡plÃ¡lÃ¡s stb.), akkor cÃ©lszerű vÃ©gakaratot kÃ©szÃ-tenie. Ebben a dokumentumban is megjelÃ¶lhet egy Ã–nhÃ¶z kÃ¶zelÃ¡llÃ³ szemÃ©lyt, akirõl Ãºgy gondolja, hogy ismeri az Ã–n Ã©rtÃ©krendjÃ©t, Ã©s az orvosi kezelÃ©sÃ©re vonatkozÃ³ dÃ¶ntÃ©seket az Ã–n akaratÃ¡nak megfelelõen hozza meg. Az Ã©lõ vÃ©gakaratot kÃ¶zjegyzõnek kell okiratba foglalnia, Ã©s kÃ©t Ã©vente meg kell ÃºjÃ-tani.

Ã–nnek joga van ahhoz is, hogy halÃ¡la esetÃ©re rendelkezzen a holtestÃ©t Ã©rintõ beavatkozÃ¡sokrÃ³l. Az EgÃ©szsÃ©gÃ¼gy

tÃ¶rvÃ©ny rendelkezÃ©sei szerint megtilthatja, hogy holtestÃ©bõl szervet Ã©s szÃ¶vetet gyÃ³gyÃ-tÃ¡s, kutatÃ¡s vagy oktatÃ¡s cÃ©ljÃ¡bÃ³l eltÃ¡volÃ-tsanak, valamint kÃ©rheti, hogy holtestÃ©nek boncolÃ¡sÃ¡tÃ³l tekintsenek el.

Az orvosi titoktartÃ¡shoz valÃ³ jog

Az Ã–n egÃ©szsÃ©gÃ¼gyi ellÃ¡tÃ¡sÃ¡ban rÃ©sztvevõ szemÃ©lyeknek az ellÃ¡tÃ¡s sorÃ¡n tudomÃ¡sukra jutott egÃ©szsÃ©gÃ¼szemÃ©lyes adatait (orvosi titok) bizalmasan kell kezelniÃ¼k, Ã©s azokat csak az arra jogosultakkal kÃ¶zÃ¶lhetik. Kik jogosultak az Ã–n orvosi titkait megismerni? Elsõsorban azok, akiket Ã–n erre feljogosÃ-t. A kÃ³rhÃ¡zba tÃ¶rtÃ©nõ felvÃ©telekor meg kell, hogy kÃ©rdezzÃ©k arrÃ³l, kinek adhatÃ³ felvilÃ¡gosÃ-tÃ¡s, illetve kiket zÃ¡r ki az egÃ©szsÃ©gÃ¼gyi adatainak rÃ©szl vagy teljes megismerÃ©sÃ©bõl. (Amennyiben errõl nem rendelkezik, akkor a kÃ¶zeli hozzÃ¡tartozÃ³it tÃ¡jÃ©koztatjÃ¡k.)

Ã–nnek joga van ahhoz, hogy vizsgÃ¡lata Ã©s gyÃ³gykezelÃ©se sorÃ¡n csak azok legyenek jelen, akiknek a rÃ©szvÃ©tele az ellÃ¡tÃ¡sban szÃ¼ksÃ©ges, illetve azok, akiknek az ottlÃ©tÃ©hez Ã–n hozzÃ¡jÃ¡rult. (Ezen Ã¡ltalÃ¡nos szabÃ¡ly alÃ³l tÃ¶rvÃ©ntehet!) Az Ã–n vizsgÃ¡latÃ¡nak Ã©s kezelÃ©sÃ©nek olyan kÃ¶rÃ¼lmÃ©nyek kÃ¶zÃ¶tt kell tÃ¶rtÃ©nnie, hogy azt az Ã–n beleegnÃ©lkÃ¼l mÃ¡sok ne lÃ¡thassÃ¡k, ne hallhassÃ¡k, kivÃ©ve, ha ez elkerÃ¼lhetetlen.

Az egÃ©szsÃ©gÃ¼gyi szakemberkÃ©pzÃ©sre kijelÃ¶lt intÃ©zmÃ©nyekben (ilyen minden klinika, de a legtÃ¶bb kÃ³rhÃ¡z is) nekÃ©rik az Ã–n hozzÃ¡jÃ¡rulÃ¡sÃ¡t ahhoz, hogy vizsgÃ¡latakor, kezelÃ©sekor hallgatÃ³k (tanulÃ³k) jelen lehessenek. Viszont arrÃ elõre tÃ¡jÃ©koztatni kell Ã–nt, hogy ilyen intÃ©zmÃ©nybe utaljÃ¡k be, illetve ilyen intÃ©zmÃ©nyben fogjÃ¡k gyÃ³gykezelni. Amennyiben egyes konkrÃ©t esetekben kifejezetten tiltakozik a hallgatÃ³k (tanulÃ³k) jelenlÃ©te ellen, ezt a kÃ-vÃ¡nsÃ¡gÃ¡t az ellÃ¡tÃ³knak tiszteletben kell tartaniuk. Ahhoz, hogy hallgatÃ³ (tanulÃ³) az Ã–n testÃ©t Ã©rintõ vizsgÃ¡latot, beavatkozÃ¡st vÃ©gezzen, minden esetben az Ã–n beleegyezÃ©sÃ©re van szÃ¼ksÃ©g. KÃ©rjÃ¼k, mielõtt elutasÃ-tÃ³ dÃ¶ntÃ©st hozna, gondarra, hogy az egÃ©szsÃ©gÃ¼gyi szakemberkÃ©pzÃ©s elkÃ©pzelhetetlen gyakorlati oktatÃ¡s nÃ©lkÃ¼l. Mindannyiunk Ã©rdekmegbetegedÃ©sÃ¼nk esetÃ©n jÃ³ szakemberek ellÃ¡tÃ¡sÃ¡ban rÃ©szesÃ¼ljÃ¼nk. (De az sem mellÃ©kes szempont, hogy az oktatÃ¡s sorÃ¡n az Ã¡tlagosnÃ¡l nagyobb figyelmet fordÃ-tanak Ã–nre!)

A beteg jogainak Ã©rvÃ©nyesÃ-tÃ©se

A betegnek joga van az egÃ©szsÃ©gÃ¼gyi ellÃ¡tÃ¡ssal kapcsolatban az egÃ©szsÃ©gÃ¼gyi szolgÃ¡ltatÃ³nÃ¡l, illetve annak fenntartÃ³jÃ¡nÃ¡l Ã-rÃ¡sban vagy szÃ³ban panaszt tenni. A panaszt kÃ¶telesek kivizsgÃ¡lni Ã©s ennek eredmÃ©nyÃ©rõl 10 munkanapon belÃ¼l Ã-rÃ¡sban tÃ¡jÃ©koztatÃ¡st adni. (TermÃ©szetesen olyan szÃ³beli panasz esetÃ©n, amikor a panasz okÃ¡megszÃ¼ntettÃ©k, nincsen szÃ¼ksÃ©g az Ã-rÃ¡sos vÃ¡laszra.)

Minden egÃ©szsÃ©gÃ¼gyi szolgÃ¡ltatÃ³nÃ¡l (a csalÃ¡dorvostÃ³l a klinikÃ¡ig) mûkÃ¶dik betegjogi kÃ©pviselõ, akinek a legfõbb feladata, hogy segÃ-tse a betegeket jogai Ã©rvÃ©nyesÃ-tÃ©sÃ©ben. Amennyiben az egÃ©szsÃ©gÃ¼gyi ellÃ¡tÃ¡sa kapcsÃ¡n problÃ©ma merÃ¼l fel, aminek a megoldÃ¡sÃ¡hoz segÃ-tsÃ©gre van szÃ¼ksÃ©ge, keresse fel a betegjogi kÃ©pviselõt! Az egÃ©szsÃ©gÃ¼gyi szolgÃ¡ltatÃ³nak gondoskodnia kell arrÃ³l, hogy a betegek Ã©s hozzÃ¡tartozÃ³ik megismerhessÃ©k a betegjogi kÃ©pviselõ kilÃ©tÃ©t Ã©s elÃ©rÃ©snek mÃ³djÃ¡t.

A beteg kÃ¶telezettsÃ©gei

EredmÃ©nyes gyÃ³gyÃ-tÃ³ tevÃ©kenysÃ©g csak a beteg Ã©s az ellÃ¡tÃ³k kÃ¶lcsÃ¶nÃ¶s egyÃ¼ttmûkÃ¶dÃ©se rÃ©vÃ©n lehet ezÃ©rt a betegnek nem csak jogai, de kÃ¶telezettsÃ©gei is vannak. E kÃ¶telezettsÃ©geknek elsõsorban a sajÃ¡t Ã©s mÃ¡sok gyÃ³gyulÃ¡sa Ã©rdekÃ©ben kell eleget tennie. A beteg â€“ sajÃ¡t Ã©rdekÃ©ben - mindenekelõtt kÃ¶teles egyÃ¼ttmûkÃ¶dni az ellÃ¡tÃ³ egÃ©szsÃ©gÃ¼gyi dolgozÃ³kkal az alÃ¡bbiak szerint:

TÃ¡jÃ©koztatni õket mindarrÃ³l, aminek ismerete szÃ¼ksÃ©ges a megfelelõ gyÃ³gykezelÃ©shez. KÃ¼lÃ¶nÃ¶sen fontos elmondani korÃ¡bbi betegsÃ©geit, gyÃ³gykezelÃ©sÃ©t; azt, hogy milyen gyÃ³gyszereket szed, illetve szedett, valamint fel kell tÃ¡rnia azokat a kockÃ¡zati tÃ©nyezõket is, amik az egÃ©szsÃ©gÃ©t kÃ¡rosÃ-thatjÃ¡k.

TÃ¡jÃ©koztatni kell az ellÃ¡tÃ³kat â€“ sajÃ¡t betegsÃ©gÃ©vel Ã¶sszefÃ¼ggÃ©sben â€“ mindarrÃ³l, ami mÃ¡sok Ã©letÃ©t vagy veszÃ©lyeztetheti, Ã-gy kÃ¼lÃ¶nÃ¶sen a fertõzõ betegsÃ©gekrõl Ã©s a foglakozÃ¡s vÃ©gzÃ©sÃ©t kizÃ¡rÃ³ megbetegedÃ©se Ã¡llapotokrÃ³l. (Egyes fertõzõ betegsÃ©gek esetÃ©n azt is meg kell mondania, hogy a fertõzÃ©st kitõl kaphatta Ã©s kit fertõzhet meg.)

El kell mondania, hogy egÃ©szsÃ©gÃ¼gyi ellÃ¡tÃ¡sÃ¡val kapcsolatban korÃ¡bban milyen jognyilatkozatokat tett (pl. helyettes dÃ¶ntÃ©shozÃ³t nevezett meg, Ã©lõ vÃ©gakaratot kÃ©szÃ-tett).

MiutÃ¡n hozzÃ¡jÃ¡rult a beavatkozÃ¡sokhoz, kÃ¶teles betartani az orvosoknak a gyÃ³gykezelÃ©sÃ©vel kapcsolatos rendelkezÃ©seit.

TermÃ©szetesen kÃ¶teles betartani a jogszabÃ¡lyokat, az intÃ©zmÃ©ny hÃ¡zirendjÃ©t Ã©s a tÃ©rÃ-tÃ©skÃ¶teles ellÃ¡tÃ¡sok e megfizetni.

Hitelt Ã©rdemlõen igazolnia kell a szemÃ©lyes adatait Ã©s azt, hogy van-e egÃ©szsÃ©gbiztosÃ-tÃ¡sa?

KÃ¶teles tiszteletben tartani mÃ¡s betegek Ã©s az egÃ©szsÃ©gÃ¼gyi dolgozÃ³k jogait.

BizonyÃ¡ra Ã–n is belÃ¡tja, hogy ezek nem is olyan teljesÃ-thetetlen kÃ¶vetelmÃ©nyek.

Az egÃ©szsÃ©gÃ¼gyi dolgozÃ³k jogai

Mint minden magyar Ã¡llampolgÃ¡rnak, az egÃ©szsÃ©gÃ¼gyi dolgozÃ³nak is joga van ahhoz, hogy emberi mÃ©ltÃ³sÃ¡gÃ¡t tiszteletben tartsÃ¡k. E jog minden mÃ¡s emberre kÃ¶telezettsÃ©geket rÃ³ (kÃ¼lÃ¶nÃ¶sen: lelkiismereti Ã©s vilÃ¡gnÃ©zeti meggyõzõdÃ©sÃ©nek, jÃ³hÃ-rnevÃ©nek, magÃ¡nÃ©letÃ©nek, magÃ¡ntitkainak tisztelete, egÃ©szsÃ©gÃ©nek Ã©s testi Ã©psÃ a vele szembeni kulturÃ¡lt viselkedÃ©s). Mindezeken tÃºl, az egÃ©szsÃ©gÃ¼gyi dolgozÃ³t foglalkozÃ¡sa gyakorlÃ¡sa sorÃ¡n kÃ¼lÃ¶nÃ¶s jogok is megilletik:

Az orvosnak joga, hogy a tudomÃ¡nyosan elfogadott vizsgÃ¡lati Ã©s terÃ¡piÃ¡s mÃ³dszerek kÃ¶zÃ¼l szabadon vÃ¡lassza meg az adott esetben alkalmazandÃ³, az Ã¡ltala illetve az ellÃ¡tÃ¡sban kÃ¶zremûkÃ¶dõ szemÃ©lyek Ã¡ltal ismert Ã©s gyakorolt, a rendelkezÃ©sre Ã¡llÃ³ tÃ¡rgyi Ã©s szemÃ©lyi feltÃ©telek mellett vÃ©gezhetõ eljÃ¡rÃ¡st. Az orvos nem kÃ¶telezhetõ arra, hogy a vÃ¡lasztott eljÃ¡rÃ¡s helyett mÃ¡s â€“ tudomÃ¡nyosan szintÃ©n elfogadott â€“ beavatkozÃ¡st vÃ©gezzen. (Amennyiben a beteg tudomÃ¡nyosan szintÃ©n elfogadott ellÃ¡tÃ¡st kÃ-vÃ¡n, a kezelõorvosÃ¡nak olyan mÃ¡sik orvoshoz kell irÃ¡nyÃ-tania, aki azt a beavatkozÃ¡st elvÃ©gzi.)

Az orvosnak (szakdolgozÃ³nak) bizonyos esetekben meg kell tagadnia, illetve megtagadhatja a beteg ellÃ¡tÃ¡sÃ¡t. Az orvosnak meg kell tagadnia az ellÃ¡tÃ¡sÃ¡t abban az esetben, ha:

- az jogszabÃ¡lyba Ã¼tkÃ¶zik,

- szakmai szabÃ¡lyba Ã¼tkÃ¶zik (tehÃ¡t nem a tudomÃ¡nyosan elfogadott beavatkozÃ¡st akarjÃ¡k elvÃ©geztetni),

- az ellÃ¡tÃ¡sra az orvos (szakdolgozÃ³) fizikailag alkalmatlan (pl. beteg),

- a kÃ©rt ellÃ¡tÃ¡sra nincsen szÃ¼ksÃ©g.

Az ellÃ¡tÃ¡st megtagadhatja az orvos (szakdolgozÃ³) akkor, ha:

- a beteg nem igÃ©nyel azonnali ellÃ¡tÃ¡st (kÃ©sõbbre halaszthatÃ³, visszarendelhetõ), feltÃ©ve, ha ez a betegre nem rÃ³ Ã©sszerûtlen terhet (pl. utazÃ¡s, hosszas vÃ¡rakozÃ¡s),

- a beteg az egyÃ¼ttmûkÃ¶dÃ©si kÃ¶telezettsÃ©gÃ©t sÃºlyosan megsÃ©rti (Ã©s nem Ã¡ll fenn a sÃ¼rgõs szÃ¼ksÃ©g esete)

- az ellÃ¡tÃ³ Ã©letÃ©t, testi Ã©psÃ©gÃ©t a beteg magatartÃ¡sa veszÃ©lyezteti,

Az ellÃ¡tÃ¡st megtagadhatja az orvos (szakdolgozÃ³), de a beteget mÃ¡sik ellÃ¡tÃ³hoz kell irÃ¡nyÃ-tania abban az esetben, ha:

- mÃ¡s betegnek azonnali ellÃ¡tÃ¡sra van szÃ¼ksÃ©ge,

- nincsenek meg az ellÃ¡tÃ¡s feltÃ©telei,

- a beteg sÃ©rtõ, fenyegetõ magatartÃ¡st tanÃºsÃ-t (feltÃ©ve, ha ezt a magatartÃ¡st nem a betegsÃ©ge okozza),

- a beteghez szemÃ©lyes kapcsolat fûzi (pl. rokona, barÃ¡tja, haragosa),

- az ellÃ¡tÃ¡s az orvos (szakdolgozÃ³) erkÃ¶lcsi felfogÃ¡sÃ¡val, lelkiismereti, vallÃ¡si meggyõzõdÃ©sÃ©vel Ã¼tkÃ¶zik.

Az orvosnak joga van arra (Ã©s ez egyben erkÃ¶lcsi kÃ¶telessÃ©ge is), hogy betegÃ©t kÃ¶rÃ¼ltekintõen, szÃ¼ksÃ©g szerint fokozatosan, a beteg Ã¡llapotÃ¡ra Ã©s kÃ¶rÃ¼lmÃ©nyeire tekintettel tÃ¡jÃ©koztassa.

Dr. Jakab Tibor